

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska - Bluszcz

BK-VII.0520.370.2024
Warszawa, 26 lutego 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6034 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana pośła Dariusza Mateckiego w sprawie kosztów oraz organizacji wysłuchania małoletniego w sprawach rodzinnych, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ad 1

Wynagrodzenie biegłych w postępowaniach sądowych określa:

- rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U. poz. 627);

- rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (Dz.U. 2024 poz. 615).

Trzeba mieć na uwadze, że ostateczną decyzję w sprawie wynagrodzenia i zwrotu kosztów podejmuje organ procesowy, na którym spoczywa obowiązek umiejętnej oceny, jakie wynagrodzenie ostatecznie przyznać biegłemu. Ministerstwo Sprawiedliwości

nie dysponuje danymi statystycznymi nt. wysokości wynagrodzeń dla biegłych specjalistów.

Niezależnie od wynagrodzenia, biegłemu przysługuje zwrot wydatków niezbędnych do wydania opinii.

W 2023 r. kwota wypłaconych przez sądy powszechne w ramach części 15 budżetu państwa *Sądy powszechne* wynagrodzeń biegłych sądowych w sprawach rodzinnych i nieletnich wyniosła 13 889 000 zł.

Wysokość kosztów opinii w sprawach rodzinnych wydawanych w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów regulują przepisy rozporządzenia z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie wysokości zryczałtowanych kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów (Dz. U. z 2015 r. poz. 2190).

Zgodnie z §2 ww. rozporządzenia zryczałtowane koszty przeprowadzenia dowodu z opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów sporządzonej na podstawie badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich przeprowadzonych przez nie więcej niż dwóch specjalistów wynoszą za każdą opiniowaną osobę 15% kwoty bazowej dla zawodowych kuratorów sądowych, której wysokość określa ustawa budżetowa.

W przypadku, gdy w wydawaniu opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów brało udział więcej niż dwóch specjalistów, zryczałtowane koszty przeprowadzenia dowodu z opinii zwiększa się o 5 % kwoty bazowej. W przypadku, gdy w wydawaniu opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów brali udział specjaliści przeprowadzający badania z co najmniej czterech różnych dziedzin wskazanych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. z 2018 r. poz. 708), zryczałtowane koszty przeprowadzenia dowodu zwiększa się o 10% kwoty bazowej. łączne zryczałtowane koszty przeprowadzania dowodu z opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów w sprawach rodzinnych nie mogą przekraczać 60 % kwoty bazowej - zgodnie z § 5 ww. rozporządzenia.

W 2024 r. ryczałt za jedną badaną osobą w ww. zespołach wyniósł 394, 28 zł, natomiast ryczałt z uwzględnieniem maksymalnej liczby osób i maksymalnej liczby dziedzin specjalistów wyniósł 1577,12 zł.

Zarówno Ministerstwo Sprawiedliwości, jak i sądy nie dysponują danymi na temat rocznych wydatków ponoszonych z tego tytułu oraz danymi statystycznymi w tym zakresie.

Dane dotyczące kosztów sporządzonych opinii znajdują się w posiadaniu organu wydającego opinie, tj. w poszczególnych opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów.

Ad 2

Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów (OZSS) za I półrocze 2024 r. (wg stanu w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego) limit etatów w zakresie psychologów wyniósł 443,25 oraz 174,50 w zakresie pedagogów. Z kolei dane dotyczące zatrudnienia kształtowały się na poziomie 376,75 - w odniesieniu do psychologów oraz 164,50 - w odniesieniu do pedagogów.

Liczba specjalistów zatrudnionych w OZSS wg stanu na 30 czerwca 2024 r. wyniosła 571, w tym psychologów 379, pedagogów – 168, psychiatrów 19, lekarzy innych specjalności 5 osób. Liczba wakatów wyniosła 122,63. W celu pozyskania specjalistów w zakresie m.in. psychologii i pedagogiki rozpisywane są nabory w sądach okręgowych. Ocenę zasadności zwiększenia liczby etatów w OZSS będzie można przeprowadzić dopiero po uzupełnieniu wakatów.

Ministerstwo Sprawiedliwości podejmuje działania zmierzające do reformy wymiaru sprawiedliwości w sprawach rodzinnych, aby usprawnić i przyspieszyć procesy sądowe dotyczące opieki nad dziećmi oraz innych kwestii rodzinnych. Kierunkowy kształt zmian będzie wynikał z uzgodnień podejmowanych wspólnie z Komisją Kodyfikacyjną Prawa

Rodzinnego – organem powołanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 marca 2024 r. w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego (Dz. U. poz. 349), zwanej dalej: „Komisją”.

Przedmiot prac Komisji stanowi problematyka niezadawalającej efektywności działań realizowanych przez opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów (w tym braki kadrowe, opóźnienia w realizacji zleconych zadań), sporządzających na zlecenie sądu opinii w sprawach rodzinnych i opiekuńczych oraz w sprawach nieletnich, na podstawie przeprowadzonych badań.

W grudniu 2024 r. Komisja przedstawiła „Założenia reformy dotyczącej funkcjonowania opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów”. Celem reformy jest zmiana w zakresie jakości i efektywności działania opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, które działają na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. z 2018 r. poz. 708), a także w zakresie podniesienia prestiżu zawodowego osób będących specjalistami w tych zespołach. Proponowane są zmiany legislacyjne w zakresie wymienionej wyżej ustawy oraz w aktach wykonawczych dotyczących sposobu sprawowania nadzoru nad opiniodawczymi zespołami sądowych specjalistów, standardów metodologii opiniowania, procedury konkursowej na stanowisko kierownika i specjalisty, sposobu naliczania wynagradzania kierownika i specjalistów, kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów. Ponadto propozycje Komisji dotyczą rozwoju zawodowego i ścieżki awansu specjalistów ww. zespołów, ochrony prawnej specjalistów, wprowadzenie motywacyjnego systemu wynagradzania uwzględniającego wyniki pracy opiniodawczej.

Dokument „Założenia reformy dotyczącej funkcjonowania opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów” został zaakceptowany co do zasady przez Ministra Sprawiedliwości. Dokonano także wstępnego szacowania skutków finansowych zmian legislacyjnych zaproponowanych przez Komisję. Prace nad założeniami reformy pozostają

w toku z naciskiem na spriorytetyzowanie w projekcie działań zmierzających do przyspieszenia opiniowania przez opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów.

Mając na uwadze szczególną wagę omawianego zagadnienia, Minister Sprawiedliwości powołał Pełnomocnika do spraw biegłych sądowych, do którego zadań należy m.in. monitoring i analiza potrzeb i działań biegłych sądowych.

W kwietniu 2024 r. Minister Sprawiedliwości powołał Zespół roboczy do spraw przygotowania założeń ustawy o biegłych (zarządzenie z 17 kwietnia 2024 r. Dz. Urz. MS poz. 132). Zespół pod kierunkiem Pełnomocnika do spraw biegłych sądowych przygotował projekt założeń do ustawy o biegłych sądowych.

Minister Sprawiedliwości wraz z Pełnomocnikiem 11 lipca 2024 r. przedstawili projekt podczas konferencji prasowej:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/reforma-przepisow-o-bieglych-sadowych>

Przygotowane założenia do ustawy stały się punktem wyjścia do prac nad projektem nowej ustawy o biegłych sądowych. Prace, które obecnie prowadzi Ministerstwo Sprawiedliwości są na ukończeniu. Priorytetem niezmiennie jest zapewnienie kompleksowej regulacji dotyczącej biegłych sądowych, kwestia stawek wynagrodzeń biegłych oraz powołanie zewnętrznego, niezależnego podmiotu prowadzącego procedurę certyfikacji biegłych.

Ad 3 i 4

W opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów nie przeprowadza się wysłuchania małoletnich. Zadaniem ww. zespołów jest sporządzanie na zlecenie sądu lub prokuratora opinii w sprawach rodzinnych i opiekuńczych oraz w sprawach nieletnich, na podstawie przeprowadzonych badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich.

Zgodnie z odpowiedzią na pkt 2 interpelacji, w zakresie prac nad rozwiązaniami legislacyjnymi dotyczącymi OZSS, wskazać należy, że przygotowuje je Komisja

Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego, w skład której wchodzi zarówno osoby z bogatym doświadczeniem akademickim, jak i eksperci wyróżniający się wiedzą praktyczną z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.

Dodatkowo, w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad kompleksowym ustawowym uregulowaniem problematyki ustanawiania i wynagradzania biegłych sądowych w sposób zapewniający dostęp do wysoko kwalifikowanego korpusu ekspertów, co w konsekwencji winno przyczynić się do usprawnienia toku postępowań sądowych i postępowań przygotowawczych oraz zwiększenia liczby biegłych sądowych, zwłaszcza z zakresu deficytowych specjalności.

W kontekście pytania dotyczącego funkcjonujących rozwiązań, podkreślenia wymaga, że w procedurze cywilnej istnieją uregulowania prawne, które mają służyć ochronie małoletniego dziecka, aby jego osobisty udział w postępowaniu nie miał dla niego ujemnych następstw i aby jego rozsądne życzenie było wzięte pod uwagę przy rozpoznawaniu sprawy dotyczącej jego osoby.

Szczegółowe regulacje dotyczące przeprowadzenia czynności wysłuchania znajdują się w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 października 2024 r. *w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka oraz warunków, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzenia takich wysłuchań* (Dz.U. z 2024 r. poz. 1579).

Jednocześnie w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są obecnie prace nad zmianą treści art. 327¹ k.p.c. poprzez dodanie w nim § 1¹ w brzmieniu: „*W sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka, w których sąd odstąpił od wysłuchania dziecka, sąd dodatkowo wskazuje przyczyny odstąpienia od wysłuchania oraz nieuwzględnienia życzenia dziecka*”. W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości brak umożliwienia dziecku przedstawiania swoich poglądów w toczącym się postępowaniu, w którym zapada rozstrzygnięcie bezpośrednio dotyczące, zwłaszcza w tak istotnych sprawach, jak ustalenie miejsce jego pobytu, ustalenie jego kontaktów z rodzicami i osobami dla niego bliskimi, o których mowa w art.

113⁶ k.r.o., jest pozbawieniem dziecka w tych postępowaniach konstytucyjnie gwarantowanej podmiotowości.

Projektowany przepis obliguje sąd do zawarcia w uzasadnieniu orzeczenia informacji o przyczynach odstąpienia od wysłuchania dziecka i ewentualnych przyczynach nieuwzględnienia życzenia dziecka. Dotychczas obserwuje się praktykę sądową polegającą na odstępowaniu od wysłuchania bez wyraźnej podstawy lub uznawanie, że dziecko zostało wysłuchane w czasie badań w OZSS – przy czym instytucja wysłuchania zakłada jednak osobiste wysłuchanie dziecka przez sędziego, który powinien poznać zdanie dziecka i w miarę możliwości je uwzględnić.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/